

Може и да мога

Когато в нашата реч аз употребя глагола **мога**, с това искам да кажа, че имам способност или умение, че съм в състояние или че имам сила да извърша нещо. Заради това се казва *Вече **мога** спокойно да замина* или пък *Изглежда ти не **можеш** да се справиш със задачата*. Възможно е дори да бъде зададен и въпросът *Всъщност ти какво **можеш**?*

Формата за трето лице единствено число на този глагол **може** се употребява често безлично и тогава тя означава “възможно е, вероятно е, позволено е, допустимо е”. Тя се среща в изречения като *Не **може** повече да продължава така*, което означава *Не е възможно повече да продължава така*. Същото важи и за изречения като *Какво ли **може** още да ни се случи?*, чието съдържание можем да представим и *Какво ли е възможно още да ни се случи?*. В често употребявани изречения като **Може** ли да вляза? смисълът пък е *Позволено ли ми е, ще ми позволите ли, ще ми разрешите ли да вляза?*

В наше време невинаги се прави разграничение между безличната форма **може** и останалите форми на глагола. Заради това твърде често безличната форма се замества с някоя от тях. Така се достига например до изречения като **Мога** ли да изляза по-рано? вместо **Може** ли да изляза по-рано?, защото обикновено с такова изречение човек иска **разрешение, позволение** да извърши нещо, докато в първия вариант говорещият като че ли сам си задава въпроса дали е **в състояние** да стори това.

Все във връзка с редуването на безличната и останалите форми на глагола **мога** трябва да се прави разлика и между изречения като *В новата книжарница вие **можете** да намерите всички търсени учебници*, което можете да чуete като рекламен текст, и *В новата книжарница вие **може** да намерите всички търсени учебници*. От първия случай става ясно, че вие ще сте **в състояние** да намерите учебниците, а при втория - че има **вероятност** да ги намерите. Въпросът **Можеш** ли да отидеш? се отличава по смисъл от **Може** ли да отидеш?, защото ако в първия случай питаме дали си **в състояние**, дали имаш сили, дали ще успееш, във втория се интересуваме дали има **възможност** ти да извършиш това действие. При изречението *За истинското състояние на нещата **можем** да съдим по резултатите от допитването* искаме да кажем, че ще бъдем **в състояние** да съдим по резултатите, докато в *За истинското състояние на нещата **може** да съдим по резултатите от допитването* само посочваме, че ни се дава **възможност** това да се случи.

Доказателство за необходимостта от ясно разграничение между смисъла на безличната от другите форми на глагола **мога** може да се открие в изречения като **Може** и да **мога** да се справя сам със задачата, където те се срещат една до друга. Тази комбинация ще преведем естествено като *Възможно е и да успее да се справя сам със задачата*.

При изречения, в които глаголът е употребен в трето лице единствено число безличната

форма естествено съвпада с другата форма на глагола. И в двата случая се казва все *Той може да прочете написаното*. В подобни случаи само контекстът помага да се разбере дали той е **възможно**, **вероятно** той да го прочете. Когато трябва да проличи обаче, че става дума тъкмо за безличната форма, се допуска и разместване на частите в изречението и така естествено се достига до **Може той да прочете написаното**.

Всички посочени примери доказват, че трябва да се прави ясно разграничение между безличната и другите форми на глагола **мога** и да се преценява винаги какъв точно е смисълът на изказваната от нас мисъл, за да бъде избрана една от двете възможности. Така няма да настъпи объркване, което съвсем естествено ще подведе при възприемане - и при четене, и особено при слушане.